

Saksframlegg

MELDING OM UTDANNINGS- OG YRKESRÅDGIVNING I GRUNNSKOLEN OG INNSATS
MOT FRAFALL I VIDEREGÅENDE SKOLE

Arkivsaksnr.: 08/29279

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til innstilling: Bystyret tar meldingen til orientering og slutter seg til de tiltak som er foreslått i saken

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

1. Bakgrunn

Det har ved en rekke anledninger vært reist spørsmål i formannskap og bystyre om rådgiving i grunnskolen i Trondheim, og om samarbeid med de videregående skolene i byen når det gjelder utdannings- og yrkesrådgiving og frafall i videregående skole. Rådmannen presenterte en sak høsten 2008 om Utdannings- og yrkesrådgiving i trondheimsskolen (sak 08/29279). Denne saken ble sendt tilbake til rådmannen med følgende vedtak:

Formannskapet ber rådmannen komme tilbake med mer konkrete tiltak for å bedre yrkesrådgivinga i grunnskolen. Det er viktig at kommunen får på plass en ordning med mer systematisk skolering av rådgivere. Dessuten er det viktig at elever får en bedre innsikt i yrkeslivet, gjennom muligheter for besøk, hospitering osv. Et tett samarbeid med de videregående skolene er helt sentralt for å lykkes med dette. Formannskapet mener at sentrale myndigheter bør få på plass bedre studiemuligheter for rådgivere. Dessuten er det helt nødvendig med et tilskuddssystem som sikrer muligheter for hospitering og opplæringsvirksomhet fra de ulike aktørene i arbeidslivet.

Etter den tid er Opplæringsloven endret når det gjelder elevers rett til utdannings- og yrkesrådgiving, og det er gitt føringer for hvordan slik rådgiving skal gjennomføres på den enkelte skole. Samtidig har rådmannen videreført og utvidet samarbeidet med Sør-Trøndelag fylkeskommune om tiltak mot frafall i videregående skole. Samarbeidet følger anbefalinger fra sentrale forskningsmiljø om hvilke tiltak som virker og bygger i tillegg på egne erfaringer fra prosjekt i grunn- og videregående skoler i Trondheim.

Denne saken redegjør for endringene i Opplæringsloven når det gjelder rådgiving og for nyere forskningsresultat om årsaker til frafall i videregående skole. Saken beskriver omfanget av frafall i Sør-Trøndelag og hvilke tiltak som synes å virke for å begrense dette. Videre redegjør saken for tiltak som er iverksatt i trondheimsskolen i samarbeid med interne og eksterne samarbeidspartnere, spesielt de videregående skolene og rådmannen i Sør-Trøndelag fylkeskommune.

2. Fakta

2.1 Elevenes rett til rådgiving i grunnskolen

Rådgivertjenesten er hjemlet i Opplæringslovens § 9-2 og forskriftens § 22-1-4. Forskriften ble endret 01.01.09 etter en omfattende høring. Bakgrunnen for endringen ligger i en erkjennelse av at rådgivingstjenesten i skolen ikke har vært målrettet nok. Departementet henviser til råd fra OECD og ulike forskningsrapporter som konkluderer med at det er behov for endringer og økt satsing på feltet.

Den nye forskriften slår fast at elevene har rett til to ulike former for rådgiving, sosialpedagogisk- og utdannings- og yrkesrådgiving, og at skolenes rådgivingstjeneste skal være todelt der det er mulig og hensiktsmessig. Begrunnelsen er at utdannings- og yrkesrådgiving har hatt mindre fokus enn den sosialpedagogiske på mange skoler, og at elevenes behov for yrkesveiledning ikke har vært oppfylt. Når det gjelder rådgiving om utdannings- og yrkesvalg, så sier den nye forskriften at den skal tilbys på alle skoler og bistå elevene i å *ta avgjerd i tilknytning til framtidige yrkes- og utdanningsval. Rådgivinga kan vere både individuell og gruppevis. Eleven sitt behov og ønskje vil avgjere forma som blir teken i bruk.*

Videre sies det: *Rådgivinga skal medverke til å utjamne sosial ulikskap, førebyggje fråfall og integrere etniske minoritetar. For at rådgivinga skal bli best mogleg for eleven, skal skolen ha eit heilskapleg perspektiv på eleven og sjå den sosialpedagogiske rådgivinga og utdannings- og yrkesrådgivinga i samanheng.*

Trondheim kommune

Eleven skal få den hjelpa han/ho treng for å utvikle seg vidare og utnytte egne ressursar, utan omsyn til tradisjonelle kjønnsroller.

Forskriftens § 22.3 sier at: *Utdannings- og yrkesrådgivinga har som formål å bevisstgjere og støtte eleven i val av utdanning og yrke og utvikle kompetansen til den enkelte til å planleggje utdanning og yrke i eit langsiktig læringsperspektiv.*

For å sikre dette sier forskriften at eleven har rett til:

- rådgiving og rettleiing som er knytt til val av yrke og utdanning
- oppdatert informasjon om utdanningsvegar i Noreg og andre land
- oppdatert informasjon om yrkesområde og arbeidsmarknaden lokalt, nasjonalt og internasjonalt
- opplæring i å finne og orientere seg i informasjon og i bruk av rettleiingsverktøy
- informasjon om søknadsfristar, inntaksvilkår og finansieringsordningar
- opplæring og rettleiing om jobbsøking og andre søknadsprosedyrar.

Videre sies det at elevene gradvis skal bli bevisst sine egne interesser, talenter og verdier og få selvinnsikt og evne til selv å kunne ta avgjørelser om utdanning og yrkesvalg. Rådgivingen skal også utvikle elevens evner til å vurdere mulige konsekvenser av de valg som tas og dermed forebygge feilvalg.

Forskriften poengterer at utdannings- og yrkesrådgiving skal være et samarbeid mellom ulike personer og instanser på skolen, og skolen skal så langt det er mulig og hensiktsmessig trekke inn eksterne samarbeidspartnere for å gi elevene best mulig informasjon og tilbud.

Den faglige diskusjonen forut for lovendringen påpekte viktigheten av at det allerede på barnetrinnet startes arbeid med yrkeskunnskap, mens lov og læreplan, gjennom faget Utdanningsvalg, pålegger skolene systematisk arbeid med tema fra 8. trinn.

Hele forskriften finnes på

<http://www.udir.no/upload/Rundskriv/2009/udir-2-2009.pdf>

2.2 Ny læreplan for faget Utdanningsvalg – i grunnskolen

Ved innføringen av Kunnskapsløftet ble Programfag til valg (PTV) innført som et emne på ungdomstrinnet fra høsten 2007. Begrunnelsen for dette var å styrke ungdomstrinnet og gi elevene større kunnskap om muligheter når det gjelder utdannings og yrkesvalg. Formålet var å gi bedre grunnlag for søknad til videregående skole og sikre at flere gjorde riktige valg, basert på kunnskap om egne evner og muligheter.

Fram til våren 2008 har skolene vært i en utprøvningsfase når det gjelder dette faget. På bakgrunn av erfaringer og høringsuttalelser har Kunnskapsdepartementet nå presentert den endelige læreplanen for faget. Det har fått navnet *Utdanningsvalg* og er obligatorisk for alle skoler fra høsten 2008.

Utdanningsvalg skal bidra til å skape helhet og sammenheng i grunnopplæringen og knytte grunnskole og videregående opplæring bedre sammen. Å få prøve ut interesser og bli bevisst egne evner og anlegg kan bidra til at flere foretar mer kunnskapsbaserte valg av utdanning og yrke. Faget skal bidra til økt forståelse av arbeidslivets krav om kunnskap og kompetanse og bidra til å skape grunnlag for entreprenørskap.

Opplæringen skal gi elevene erfaring med innhold, oppgaver og arbeidsmåter i ulike utdanningsprogram i videregående opplæring og aktuelle yrker. Elevene skal gis mulighet til praktisk aktivitet og fordypning i fag. Opplæringen i faget skal legge til rette for at den enkelte elev kan få prøve ut og reflektere over sine

Trondheim kommune

valg.

Opplæringen skal legge til rette for bruk av hensiktsmessige arbeidsformer, både i skole og arbeidsliv, og for bruk av ulike læringsarenaer som kan gi bred faglig tilnærming gjennom kontakt og samarbeid med videregående skoler og arbeids- og næringsliv. Faget skal legge grunnlag for videre opplæring, arbeid og livslang læring. Faget er strukturert i hovedområder som det er formulert kompetansemål innenfor. Hovedområdene utfyller hverandre og må sees i sammenheng, og de bør tas i den rekkefølgen som er beskrevet nedenfor.

Oversikt over hovedområdene

Årstrinn	Hovedområder		
8–10	Om videregående opplæring og arbeidsliv 20 %	Utprøving av utdanningsprogram 60 %	Om egne valg 20 %

Elever som på ungdomstrinnet får anledning til å ta fag fra videregående opplæring, kan disponere timer fra hovedområdet Utprøving av utdanningsprogram til å arbeide med fag fra videregående opplæring, dersom det ikke kan frigjøres nok timer til dette fra det tilsvarende grunnskolefaget.

Hovedområdet dreier seg om strukturen i videregående opplæring og om innholdet i de ulike utdanningsprogrammene. Videre omfatter hovedområdet hvordan ulike utdannings- og karriereveier kan føre fram til ulike yrker. I hovedområdet inngår kunnskap om arbeidsmuligheter og framtidsutsikter, herunder lokalt arbeids- og næringsliv.

Læreplanen for *Utdanningsvalg* legger opp til at elevene skal prøve ut minst to av utdanningsprogrammene i videregående opplæring og få bedre kunnskap om lokalt arbeids- og yrkesliv. Faget krever nært samarbeid mellom grunn- og videregående skoler for å etablere et system for utplassering av grunnskoleelever i den videregående skolen og sørge for at de får et realistisk bilde av de ulike programmene.

Det krever også økt samarbeid mellom grunnskolene og de lokale arbeidsplassene.

Som en styrking av bedre tilpassa opplæring for elever på ungdomstrinnet og samarbeid mellom grunn- og videregående skole, er det samtidig bestemt at elever fra ungdomstrinnet kan ta fag i videregående skole mens de er elever i ungdomsskolen. Dette er ikke en rettighet for elevene, men skoleeier og enkeltskoler kan inngå avtaler om samarbeid etter visse retningslinjer.

Fagplanen for Utdanningsvalg finnes på:

www.utdanningsdirektoratet.no/templates/udir/TM_Læreplan.aspx?id=2100&laereplanid=694354

3. Om videregående skole

3.1 Gjennomføring og frafall – beskrivelse av problemets omfang.

Det er et uttalt politisk mål i Norge at flest mulig unge starter, fullfører og består videregående opplæring etter endt grunnskole. Det oppleves viktig for å lykkes med seinere yrkes- og samfunnsliv. Det har vist seg vanskelig å oppnå dette målet. Siste tall fra Kunnskapsdepartementet i februar 2009 sier at 24 prosent av elevene i Norge ikke fullfører videregående skole, og at det bare er 57 prosent av ungdomskullene som fullfører på normert tid. Forskjellene er stor mellom de ulike fylkene, med Finnmark på bunn. Nasjonal og

Trondheim kommune

internasjonal forskning viser at dette problemet er ens i den vestlige verden (ulike OECD rapporter). Videre dokumenteres det at den delen av befolkningen som ikke gjennomfører videregående opplæring i større grad enn de som gjør, faller utenfor samfunnets rammer, blir arbeidsløse, begår forbrytelser og blir avhengig av sosialhjelp.

I Norge går de aller fleste unge direkte over fra grunnskole til videregående opplæring med en intensjon om å fullføre videregående skole. Kunnskapsløftet har lagt opp til et gjennomgående 13/14 årig løp med gjennomgående læreplaner og felles lovverk. Hele 96,4% av elevene som avsluttet 10. trinn i 2007 startet på videregående skole samme høst (tall for nasjonen samlet).

Erfaringer viser at de aller fleste som gjennomfører videregående opplæring avslutter på det programmet de startet på - i skoleårene 2006/07 og 2007/08 var det bare om lag 5 % som foretok omvalg (av de som gjennomførte).

Problemet synes altså ikke å være at for få ungdommer starter i videregående skole, heller ikke at for mange gjør omvalg. Problemet knytter seg til alle de som av ulike grunner slutter underveis.

Utfordringer knyttet til dette temaet er beskrevet i NOU 2008:18 Fagopplæring for framtida. Utredningen er ute på høring. Mer om dette på:

www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/NOUer/2008/nou-2008-18.html?id=531933

og

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/hoeringer/hoeringsdok/2008/horing--innstillingen-til-utvalget-for-f.html?id=534091>

Statistikk - hvor stor prosent fullfører

Høsten 2008 er det 99,2 % av 10-klassingene i Sør-Trøndelag som søker seg over til videregående skoler, 42 % til studieforberedende program og 58 % til yrkesfaglige program.

Når det gjelder antallet som gjennomfører videregående opplæring, tyder statistikken på at Sør-Trøndelag er det fylket som kommer best ut på landsbasis (tall fra SSB 2007). Dette gjelder prosent av hele kullet ungdom:

• Allmennfag:	Sør-Trøndelag	88,6 % har fullført etter 5 år
	Landsgjennomsnitt:	82,7 % har fullført etter 5 år
• Yrkesfag:	Sør-Trøndelag	64,2 % har fullført etter 5 år
	Landsgjennomsnitt:	57,5 % har fullført etter 5 år

I Sør-Trøndelag er det altså henholdsvis 11,4 % (studiespesialiserende) og 35,8 % (yrkesfag) av elevene som ikke har fullført videregående opplæring etter 5 år. På yrkesfag vil tallene bli bedre dersom en teller etter 6 år fordi det viser seg at ganske mange vender tilbake til skolen og fullfører etter en pause. Videre opplyser STFK at det er en reduksjon i frafall fra de videregående skolene i løpet av de siste fem årene.

Frafallet er størst i Vg1 (Videregående skole/opplæring, trinn 1), noe mindre i Vg2 og er lavt i Vg3. Statistikken viser at de som får oppfylt sitt første ønske og som har det høyeste karaktergrunnlaget, fullfører i betydelig større grad enn de som kommer inn på lavere ønske og som er de med lave karakterer

Trondheim kommune

Vedlegg 1 viser en oversikt over frafallet på de ulike studieretningene og en refleksjon over hvorfor enkelte av studieprogrammene har større frafall enn andre.

Det foreligger ikke egne tall for trondheimsskolene pr. dato, men fylkeskommunen jobber med å framskaffe det som grunnlag for videre arbeid.

Hvor stor andel gjør omvalg

Sør-Trøndelag fylkeskommune oppgir at de aller fleste elevene i Trøndelag som gjør omvalg på videregående skole, gjør det første året (Vg1). Disse utgjør ca 10% av elevmassen på dette trinnet. Hovedgrunnen til omvalget synes å være at mange har kommet inn på et lavt prioritert programområde og mangler lyst og motivasjon til å fortsette. For enkelte er det også slik at utdannings- og yrkesrådgivingen har vært for dårlig slik at de har gjort feilvalg. For andre kan omvalget betraktes som et behov for et modningsår. Sannsynligvis gjelder det siste de som velger samme Vg1 på nytt, men også en del av de som velger et nytt Vg1.

Hva skjer med de som slutter etter 1. og 2. år?

Noen ungdommer fortsetter ikke skolegangen etter Vg1 og Vg2, henholdsvis 13 og 20 %. De blir overført til Oppfølgingstjenesten(OT) og følges videre til de fyller 21 år eller har tatt ut retten sin til å vende tilbake og fullføre videregående opplæring. Fylkesrådmannen i Sør-Trøndelag sier i sin innstilling i sak om rådgiving til Fylkestinget i februar 2009 at mellom 10 og 20 % av elevkullet ikke har forutsetning til å gjennomføre de vanlige løpene i videregående utdanning. Oversikt fra OT pr. 01.01.08 viser at i de langt fleste av de som hadde sluttet etter et og to år i videregående skole var i jobb, hadde praksisplass, gikk på friskoler, tok utdanning i andre fylker eller var i utlandet. Noen avtjente verneplikt, noen hadde omsorgspermisjon og en del var syke. Det betyr at de fleste av de som ikke fullfører videregående skole, gjør noe annet som er meningsfullt. De bruker muligheten til å ta et hvileår, prøver seg i arbeidslivet eller tar annen utdanning. For enkelte kan det være positivt og øker motivasjonen for å fortsette utdanningen på et senere tidspunkt.

Men det er en gruppe ungdommer som verken kommer i jobb eller videre utdanning. Noen av disse står i fare for å falle utenom og ende som sosialklienter og unge uføre. Forskning viser at flere av disse sliter med rus- og psykiske problem. Det understreker viktigheten av at skolen intervensjoner når det er indikasjonen på skoleproblemer og stort fravær og setter inn tiltak tidlig for å motvirke negativ utvikling. Det er viktig at skolen blir en faktor som kan motvirke skjevutvikling og være en stabiliserende faktor for barn og unge som kommer fra hjemmeforhold som indikerer muligheter for problemer knyttet til skole og utdanning.

Minoritetsspråklige og frafall

Elever med minoritetsspråklig bakgrunn som har utilstrekkelige språkkunnskaper, er en sårbar gruppe. De avbryter skolegangen i større grad enn andre, og de har vanskeligere for å skaffe seg læreplass enn de med norskspråklig bakgrunn. Dette gjelder spesielt i de tradisjonelt mannsdominerte fagene, mindre i kvinnedominerte fagene. Jenter med minoritetsspråklig bakgrunn fullfører videregående skole i større grad og raskere enn gutter med samme bakgrunn (NIFU STEP sin rapport 13/2008 *Bortvalg og kompetanse*). Det er vanskelig å få fram et godt tallmateriale for Sør-Trøndelag på dette feltet, men forutsatt at rett morsmål er registrert, er frafallet de siste årene for elever med minoritetsspråklig bakgrunn på mellom 4,5 og 5 %.

Kjønn og frafall

I Sør-Trøndelag er det flere gutter enn jenter som slutter i videregående skole. Forholdet mellom gutter og jenter som slutter er ca. 3:2.

3.2 Hva sier forskning om de som greier seg best i videregående skole

Det har vært gjennomført en rekke undersøkelser for å finne ut hvem som gjennomfører videregående skole og hvem som faller fra eller ikke består. To sentrale rapporter som omhandler tema er *Frafall i videregående opplæring, betydningen av grunnskolekarakterer, studieretninger og fylke* (Byhagen et al 2006) og *Bortvalg og kompetanse*, en rapport fra NIFU STEP 2008 (en undersøkelse av ungdom i 7 østlandsfylker over 5 år, forsker Eifred Markussen) .

NIFU STEP beskriver følgende funn i sin rapport:

- Jentene hadde bedre kompetanseoppnåelse enn guttene
- Jo bedre utdanning hos foreldrene, jo bedre kompetanseoppnåelse for ungdommene
- Majoritetsungdom hadde bedre kompetanseoppnåelse enn minoritetsungdom
- Ungdom som bodde sammen med både mor og far hadde bedre kompetanseoppnåelse enn de som ikke gjorde det
- De som fikk innfridd førsteønsket hadde best kompetanseoppnåelse
- Lavest grad av kompetanseoppnåelse på de yrkesfaglige studieretningene
- Best karaktersnitt fra ungdomsskolen for de som nådde studiekompetanse
- Høyt fravær på 10. trinn hos gruppen som sluttet

Det framheves som klart at høgt fravær på ungdomsskolen, dårlige karakterer og hjemmeforhold preget av foreldre med lav utdanning og lav inntekt indikerer problemer med å gjennomføre videregående skole. Dette skyldes bl.a. at det er vanskeligere å få innfridd førsteønsket hvis en har lavt karaktersnitt, og at motivasjonen for å fullføre en utdanning en i utgangspunktet ikke har ønsket, ikke alltid er tilstede. Det kan se ut til at mange veiledes inn i yrkesfaglig studieretninger og yrkesvalg de ikke er interessert i. Minoritetsungdom med manglende språkkompetanse beskrives å ha særlige vansker

Hele rapporten finnes her:

http://www.nifustep.no/norsk/publikasjoner/bortvalg_og_kompetanse

Dette bekreftes også i en foreløpig rapport fra en OECD gruppe som har besøkt ulike kommuner og fylker i Sør-Trøndelag høsten 2008.

Her står: *Equity is high on the policy agenda in Norway....*

The issue of the education of immigrants needs to be addressed at all levels of education from primary to adult education. The review team has identified the secondary education level as the most challenging in Norway in designing and implementing policies for immigrant students.

Når det gjelder problematikken knyttet til kjønn og det at guttene oftere faller fra enn jentene, mener flere forskere at det kan skyldes at guttene har svakere karakterer i grunnskolen, de har lavere grunnleggende ferdigheter i bl.a. lesing og dermed mindre evne til å gjennomføre en videregående skole som er blitt mer teoritung enn før. Lavere karaktersnitt gjør også at guttene har mindre mulighet til å komme inn på førstevalget sitt enn jentene, og dermed vil de være i flertall blant de som dropper ut.

Her bekreftes kunnskap som er kjent i pedagogiske miljø, nemlig at elevenes grunnleggende ferdigheter og hjemmeforhold er de viktigste faktorene for å lykkes med videregående opplæring. Det politiske ønsket om at skolen skal bidra til sosial utjevning og skolens tilsynelatende manglende evne til å få det til beskrives som problematisk. Skolen skal gi alle like muligheter, gi tilpasset opplæring og slik kompensere for foreldres manglende utdanning og evne til å støtte egne barn i opplæringsløpet.

Trondheim kommune

Flere stortingsmeldinger: St.meld, 30, *Kultur for læring* (2003/04) som diskuterer det faglige grunnlaget for Kunnskapsløftet og andre senere meldinger som St.meld 16 (06/07)... og *ingen stod igjen*, om sosial utjevning, St.meld. 23 (2007/08) *Språk bygger broer* og St.meld 31 (07/08) *Kvalitet i skolen* fokuserer på mange av de samme funnene som er nevnt over og skolens samlede ansvar for å gjøre noe med problemene. Det krever en endring av arbeidsmåtene allerede fra barnehage- og tidlig barneskole med økt fokus på tidlig intervensjon og tidlig innsats når problemer oppstår. Det hevdes at bedre rådgiving bare er et av tiltakene som bør fokuseres på.

3.3 Bedre rådgiving og karriereveiledning, kan det redusere frafallet i videregående skole?

For å utrede rådgivingstjenesten i grunn- og videregående skole satte departementet ned et prosjekt i 2000 for bl.a. å se på tiltak for å styrke utdannings- og yrkesveiledningen til elevene. Dette prosjektet er oppsummert i en rapport fra Sintef Teknologiledelse IFIM *Delt rådgivingstjeneste* (høsten 2003).

Rapporten trekker fram bl.a. følgende punkter som viktige:

- delt rådgivingstjeneste
- konkretisering av oppgaver knyttet til de ulike rådgivingsoppgavene
- lett tilgjengelig rådgiving for elevene
- rett til individuell rådgiving for de elevene som ønsker det
- høyere og mer oppdatert kunnskap hos rådgivere
- helhetlig arbeid på skolene når det gjelder rådgiving, samarbeid mellom kontakt- og faglærere og rådgivere
- ansvar for at rådgivingen utføres av personer med relevant kompetanse legges til skoleeier.

Sentralt i arbeidet på feltet er en rapport fra OECD : *Education Policy Analysis* (2003) . Her trekkes fram det behovet som eksisterer i de fleste land for økt fokus på karriereveiledning , og at denne veiledningen må tilføre ungdom kunnskap og kompetanse slik at de kan ta styring over egen karriere og egne valg. Rapporten sier bl.a.:

Karriereveiledning hjelper mennesker til å tenke gjennom sine ambisjoner, interesser, kvalifikasjoner og evner. Det hjelper dem å forstå arbeidsmarkedet og utdanningssystemet, og knytte dette til hva de vet om seg selv. Ved å organisere, systematisere og gjøre informasjon om arbeidsmarked og utdanningsmuligheter mer tilgjengelig forsøker karriereveiledningen å lære mennesker å planlegge og foreta beslutninger vedrørende arbeid og læring. Fokuset har de siste årene blitt flyttet fra å se veilederen som ekspert, til å se henne som en tilrettelegger for individuelle valg og utvikling.

Rapporten sier videre at rådgiving og veiledning er viktige faktorer for riktig yrkesvalg: *Evalueringer tyder på at karriereveiledning også kan forbedre effektiviteten i utdanningssystemet. Den kan bidra til bedre adgang til opplæring og hjelp til å finne den riktige opplæringen, og forbedret fullføringsrate og kvalifikasjonsoppnåelse. Tilbakemelding fra karriereveilederne kan få lærestedene til å tilpasse sitt tilbud til søkernes behov, for eksempel ved å endre åpningstider og metoder. Slik kan man oppnå bedre treff mellom etterspørsel og tilbud av opplæring. Det kan bidra til økt gjennomsiktighet i systemet og økt følsomhet overfor brukernes ønsker.*

Det poengteres at karriereveiledning bidrar til å fremme livslang læring og sosial inkludering og rettferdighet. Veiledning kan komme vanskeligstilte og marginaliserte grupper til hjelp, den kan fremme sosial integrering av etniske minoriteter, samt motvirke kjønns spesifikke skjevheter på arbeidsmarkedet.

Trondheim kommune

OECD hevder at veiledningstjenesten i stor grad har fokusert på å hjelpe eleven til å ta karrierebeslutningen de står overfor i det øyeblikket de forlater skolen. Dette har medført at tjenesten er basert på å gi informasjon og samtaler på tomannshånd like før skoleslutt. Denne tradisjonelle fremgangsmåten er meget ressurskrevende hvis alle unge skal utvikle ferdigheter i styring og planlegging av karrieren. Hvis karriereveiledning skal fremme viktige ferdigheter for liv og arbeid i tillegg til å bistå i umiddelbare karrierebeslutninger, må skolene anlegge en læringscentrert tilnærming fremfor en informasjons- og rådgivningstilnærming. Dette betyr at man må innlemme karriereopplæring i læreplanene. For det andre må skolene anlegge en utviklings tilnærming der innholdet i karriereopplæringen og -veiledningen skreddersys utviklingstrinnene elevene befinner seg på gjennom hele opplæringen. Tilnærmingen må være elevsentrert og omfatte alle skoleslag og opplæringer.

Det nasjonale prosjektet *Satsing mot frafall som SINTEF* har gjennomført på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet (presentert i rapporten *Intet menneske er en øy* (Trond Buland)) trekker fram noen faktorer som synes å ha god effekt:

- a) *økt involvering av foreldre*
- b) *kompetanseutvikling for bl.a. rådgivere, kontaktlærere*
- c) *informasjonsutveksling og samarbeid om utsatte elever mellom ungdomsskole og videregående skole*
- d) *fokus på å få til en god skolestart*
- e) *planlagte, alternative opplæringsløp som fører til kompetanse på lavere nivå enn fullt fagbrev*
- f) *alternative opplæringsarenaer for elever som ikke finner seg så godt til rette i den vanlige undervisningen*
- g) *rask oppfølging av elever ved fravær*
- h) *styrket yrkes- og utdanningsveiledning for elever*

Rapporten sier videre at det ikke finnes noen revolusjonerende enkelttiltak for å forhindre frafall. Langsiktig og målrettet arbeid på mange fronter samtidig er det som gir resultater. Arbeidet må foregå kontinuerlig og forankres som en del av hele skolens oppgave, både i grunn- og videregående skole. I tillegg må skolen kunne samarbeide godt med et støttenettverk utenfor skolen, bestående av bl.a. Oppfølgingstjenesten, PPT, barnevernet og NAV. Det framheves at det er viktig å ha en klar ansvars- og oppgavefordeling, slik at alle aktuelle personer og institusjoner vet når de skal trå til og hva de skal gjøre. Samtidig er det sentralt å opprettholde fokuset på arbeidet mot frafall.

Rapporten finnes her:

www.udir.no/upload/Rapporter/Evalueringe_tiltak_Satsing_mot_frafall.pdf

3.4 Kontaktlærerens ansvar

Gjennom Kunnskapsløftet er det gjennomført et viktig tiltak som kan bedre arbeidet med oppfølging og veiledning: kontaktlærerordningen. Denne er tillagt særlig ansvar for de praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjøremål som gjelder eleven, bl.a. kontakt med heimen. Målet er å etablere en ordning som ivaretar "helheten" rundt eleven og å gi en tettere faglig og utviklingsmessig oppfølging, bla. kommunisere med eleven og de foresatte om den enkelte om evner og anlegg og muligheter i det videre opplæringsystemet. Oppfølging av fravær er også et sentralt område for en kontaktlærer.

Slik vil kontaktlærerne være helt sentrale i arbeidet med å følge opp den enkelte elev, motivere for læring,

Trondheim kommune

realitetsorientere elevene og bidra til utdannings- og yrkesvalg som samsvarer med deres evner og anlegg.

3.5 Andre tiltak for å redusere frafallet i videregående skole

NIFU STEP beskriver i sin rapport (*Bortvalg og kompetanse*, se over) at lave karakterer i grunnskolen og høgt fravær øker faren for frafall i videregående skole. Mange av disse elevene sliter med psykiske problem. Flere forskningsmiljø framhever betydningen av å rette innsatsen mot de elevene som hadde lavest karakterer (snitt under 3) og høyt fravær i ungdomsskolen for å hindre frafall i Vg1 som er det skoleåret det flest elever slutter.

Rapporten framhever at blant de som sluttet eller som ikke hadde bestått VKI, var det mange som var "like i nærheten" av å nå kompetanse, manglet karaktergrunnlag eller bestått i et eller 2 fag, men hadde resten.

I konklusjonen står det at langt flere kunne gjennomført og bestått hvis innsatsen hadde vært rettet direkte inn mot ungdommene i de to kategoriene, både på grunn- og videregående skole.

Det poengteres at det er viktig at skolene har gode rutiner for rapportering og oppfølging av fravær, slik at det kan settes inn tiltak så snart de første tegnene på økende fravær viser seg. Viktig med godt samarbeid med faglærere, rådgiver, OT, helsesøster, PPT og foreldre for å fange opp elever som er i fare for å falle ut på et tidlig tidspunkt.

I en høring som er ute nå foreslår Utdanningsdirektoratet å gjeninnføre ordningen med å føre fravær på vitnemålet for grunnskolen. Dersom dette skulle bli lovfestet, vil mottakende skoler få en viktig informasjon om risikoutsatte elever, slik at nødvendige tiltak kan iverksettes så tidlig som mulig.

Dette er et område Sør-Trøndelag fylkeskommune også framhever som satsingsområder i flere av sine samarbeidsprosjekt.

4. STATUS I TRONDHEIM KOMMUNE

4.1 Hva sier elevene?

Resultater fra den årlige elevundersøkelsen viser at mange elever er kritisk til den rådgiving de har fått/får på ungdomsskolen når det gjelder framtidig utdannings- og yrkesvalg. Og er slik i tråd med mye av den forskning som er presentert over. Mange elever etterspør tettere oppfølging og veiledning når det gjelder personlige muligheter og konsekvenser av valg, andre etterspør mer inngående kunnskap om arbeidslivet og ulike utdanningsveier fram mot ulike yrker. Flere hevder at rådgivingstjenesten er overflatisk og lite tilpasset den enkelte (i tråd med nasjonale undersøkelser). Data fra undersøkelsene viser at det er stor variasjon skolene mellom når det gjelder kompetanse og praksis i utdannings- og yrkesrådgiving.

Samtidig er en stor gruppe fornøyd med den bistand de får og gjør hensiktsmessige valg på videregående skole.

Utdannings- og yrkesrådgiving har vært tema på mange rektormøter i forbindelse med innføringen av Kunnskapsløftet. Det har vært diskutert parallelt med presentasjon av nasjonale føringer og anbefalinger og utvikling av lokal plan for Utdanningsvalg (tidligere Programfag til valg). Representanter fra ungdommens bystyre har også bidratt inn i debatten.

4.2 Lokale retningslinjer for utdannings- og yrkesrådgiving i trondheimsskolen

Rådmannen og rektorene ble våren 2008 enige om å prøve ut veiledende retningslinjer for utdannings- og

Trondheim kommune

yrkesrådgiving trondheimsskolen. Det er enighet om å jobbe for:

- delt rådgivertjeneste der det er mulig og hensiktsmessig
- minst en rådgiver med ansvar for utdannings- og yrkesrådgiving på hver ungdomsskole
- veiledende norm for tid til arbeidet med utdannings- og yrkesrådgiving
- definisjon av arbeidsoppgaver og ansvar for rådgiver for utdannings- og yrkesrådgiving
- poengtering av ansvar som ligger hos kontaktlærer for arbeid på feltet
- opprettelse av nettverk for rådgivere som jobber med utdannings- og yrkesrådgiving
rådmannen har ansvar for innkalling og tema på samlingene, i samarbeid med nettverkene. Samlingene skal ha fokus på skolering og erfaringsutveksling
- skoleledere og kontaktlærere kan møte i nettverkene når det behandler saker de har ansvar for
- samarbeid med Sør-Trøndelag fylkeskommune om utvikling av feltet

Disse retningslinjene vil bli vurdert våren 2009 og oppjustert ut fra erfaringer gjort gjennom året.

4.3 Arbeid med lokal læreplan for Utdanningsvalg i Trondheim

Rådmannen satte skoleåret 2006/07 ned en gruppe som skulle utvikle en lokal læreplan for Programfag til valg basert på nasjonale føringer. Gruppen utarbeidet et forslag som ble sendt ut på høring til alle grunnskolene og vedtatt som foreløpig plan for trondheimsskolen fra skolestart høsten 2007.

Planen inkluderte også barnetrinnet og argumenterte for at det må legges grunnlag for arbeidet med Utdanningsvalg helt fra 1. klasse, bl.a. gjennom en god elevvurdering.

Et sentralt element i planen var en utprøving av en utplasseringsordning hvor alle elever på 10. trinn skulle hospitere ved en videregående skole 2 dager etter en fastlagt plan. Det ble nedlagt et stort arbeid fra STFK og rådmannen for å få dette til, og evalueringen i etterkant viste at utprøvingen i stor grad var vellykket. Elevene og skolene var fornøyde med opplegget, og de aller fleste mente de hadde hatt stort utbytte av hospiteringen. Samme opplegg gjennomføres derfor skoleåret 2008/09 med noen justeringer.

Det har også vært utredet muligheten for å gjennomføre samme opplegg når det gjelder utplassering i arbeidslivet, da for 9. klassinger. Men en forespørsel til byens arbeidsplasser viste at en slik ordning var vanskelig å få til, få meldte seg som villige til å ha elever i utplassering hvis det skulle styres fra rådmannsnivå. Tilbakemeldinger fra gruppen som arbeidet med dette er at næringslivet prioriterer lærlinger og hospitanter fra videregående skoler, og at det i liten grad er interesse for et regulert system for ungdomstrinnslever.

Ut fra dette har gruppen som jobbet med saken, foreslått å videreføre ordningen slik den er i dag hvor skolene selv har ansvar for å sørge for utplasseringsteder og dermed i større grad utnytter nærmiljøets arbeidsplasser.. Det betyr også at foreldrene i større grad trekkes inn i arbeidet.

Den lokale læreplanen for utdanningsvalg vil foreligge i løpet av våren 09, tilpasset den nye læreplan for faget Utdanningsvalg.

4.4 Sentrale samarbeidspartnere i arbeidet med Utdannings- og yrkesvalg:

1.Sør-Trøndelag fylkeskommune, spesielt om hospiteringsordninger for elever på 10. trinn og samarbeid for å øke kunnskap i grunnskolen om videregående skole. Nytt av året er også lovfestet mulighet for at elever på grunnskolenivå kan ta utvalgte fag i videregående skole.

Det er under etablering en gruppe med deltakere fra TK og STFK som skal utarbeide retningslinjer for

Trondheim kommune

slikt samarbeid.

2. Ungt Entreprenørskap, spesielt om utviklingen av elevbedrifter, Gründercamper og andre program som øker elevenes kunnskap om nærings- og arbeidsliv. Samarbeidet med UE er særlig viktig fordi organisasjonen har mange ulike modeller for samarbeid skole/arbeidsliv og distår skolene i utradisjonelle arbeidsformer som "bli med en dag på jobber", "jobbskygging" og "Mitt lokalsamfunn". Mange elever i Trondheim har lært mye om ulike arbeidsplasser gjennom UE.

Samarbeidet beskrevet i sak til bystyret 168/08 om realfagssatsingen i trondheimsskolen.

3. Opplæringsdagen.

Trondheim kommune har over år hatt et samarbeid med samarbeidsforum for Opplæringskontorene (SOST) om *Opplæringsdagen*. Dette er et tiltak som gir elever på 10. trinn mulighet for å bli bedre kjent med partene i arbeidslivet. Dette gjøres gjennom: Informasjonsavisen Velg et yrke og nettstedet www.velgetyrke.no, en fadderordning hvor ulike bedrifter tar ansvar for å bidra med orientering om yrkesfaglig utdanning på faste skoler og en fylkesmesse hvor ulike parter i utdannings- og arbeidsliv orienterer elevene om framtidige muligheter mht utdanning og yrke. Både elever på 9. og 10. trinn har anledning til å besøke messen, men 10. trinnselever prioriteres, bl.a. gjennom gratis skyss til arrangementet. Sør-Trøndelag fylkeskommune er en viktig samarbeidspart og bidragsyter i dette arbeidet.

4. KS- Sør-Trøndelag gjennom prosjektet "*Helhetlig opplæringsløp – bedre gjennomføring i videregående opplæring*". Grunnskoler, videregående skoler og skoleeiere (politisk og administrativt) i Sør-Trøndelag deltar. Prosjekt er i sitt andre semester og er planlagt å gå over 3 år fra høst 2008 til vår 2011. Det er gjennomført en oppstartskonferanse høsten 2008 og det er under planlegging en ny konferanse 31. mars i Trondheim. Fokus i Trondheim vil være samarbeid mellom grunn og videregående skole for å bedre overgangen.

5. ULIKE TILTAK PÅ GRUNNSKOLENIVÅ SOM KAN FØRE TIL REDUSERT FRAFALL I VIDEREGÅENDE SKOLE OG LETTE ELEVERS VALG AV UTDANNING

5.1 Tiltak som er i gang:

5.1.1 Økt satsing på grunnleggende ferdigheter hos elever i grunnskolen

- Bedring av rutine for overgang barnehage/skole
- Økt kompetanse hos lærere i kartlegging av elevers regne- og lese ferdigheter fra 1. trinn og iverksetting av tiltak ut fra kartleggingsresultat
- Fokus på tidlig innsats overfor barn som har problemer med skolearbeidet – mindre "vente og se" – holdning
- Elevmedvirkning i vurdering av eget arbeid – ansvarliggjøring av egne valg

5.1.2. Systematisk registrering av fravær hos elever fra de begynner på skolen

- Økt oppmerksomhet mot barn/unge med uvanlig stort fravær
- Nært samarbeid med foresatte og andre omsorgspersoner om tiltak
- Rutiner for oppfølging. Avklaring av ansvarsforhold mellom skoler og BFT

5.1.3. Spesiell oppfølging av minoritetsspråklige barn/unge med svake norskkunnskaper

Trondheim kommune

- Økt satsing på tospråklig fagopplæring
- Målrettet morsmålsopplæring, morsmål tilbys som 2. fremmedspråk for noen språkgrupper
- Samarbeid grunn- og videregående skole om morsmåls lærere
- Økt samarbeid mellom grunn- og vg skole for å sikre at språkopplæring videreføres når det er behov for det

5.1.4. Videreføre og utvikle ressurstilodelingsmodellen som tildeler ekstra midler til skoler som skårer lavt ut fra sosiodemografiske faktorer

- sikre ekstra midler til skoler i områder som skårer lavt på sosioøkonomiske faktorer
- innrette midlene mot tiltak som styrker de elevene som trenger det mest

5.1.5. Ekstra oppfølging av barn/unge med psykiske problem

- Utnytte den økte psykologressursen i BFT//tiltak på alle bydeler gjennom bistand til skoler for denne gruppen
- økt kunnskap om psykisk helse blant lærere gjennom deltakelse i ulike satsinger/program, skolering fra studenter ved Psykologisk institutt, NTNU mm

5.1.6. Nettverk og skolering av rådgivere med ansvar for yrkes- og utdanningsveiledning

- Rådmannen har etablert nettverk for utdannings- og yrkes rådgivere som møtes to ganger pr semester til skolering og erfaringsutveksling. Rådgiverne melder hvilke behov de har for faglig fornying og oppdatering. Nettverket utvides med kontaktlærere og skoleledere når tema tilsier det
- Samarbeid med STFK om rådgiversamlinger for grunn- og videregående skole. Fylkesrådmannen bruker øremerkede midler til rådgivingstjenesten, også på grunnskolenivå.

5.1.7. Sikre gode overganger mellom grunn- videregående skole

- Kontinuerlig kontakt på rådmannsnivå mellom TK og STFK for utvikling av gode tiltak og støttefunksjoner for å sikre gode overganger for elevene
- Videreføre og videreutvikle samarbeid om faget Utdanningsvalg – som hospiterings- ordninger og mulighet for elever for å ta fag i vg skole
- Etablere rutiner for overføring av kunnskap om den enkelte elev fra avgivende skole til den videregående skolen - for at tiltak kan settes inn raskt
- Spesiell oppfølging av elever med snittkarakter på 3 eller svakere fra grunnskolen og elever med stort fravær.
- Videreutvikle samarbeid med elever som tas opp på særvilkår (med vedtak om spesialundervisning).

5.1.8 Aksjonsteam. Prosjekt Aktiv ungdom

- Prosjekt i samarbeid mellom NAV, STFK og TK og omfatter ungdom i alderen 15 – 20 år som trenger tiltak etter frafall fra annen opplæring.
- Prosjektet skal over i vanlig drift

5.2 utfordringene det må arbeides videre med:

Alle tiltakene over er helt sentrale for å redusere antallet som slutter i videregående skole og for å heve antallet som gjør gode og hensiktsmessige valg av utdanningsprogram. I tillegg er det behov for å øke arbeidet på følgende områder:

Trondheim kommune

5.2.1. Innsamling og systematisering av statistiske data

Forutsetning for å sette inn gode tiltak og for å evaluere tiltakene, er å ha godt statistisk materiale. Det er derfor spesielt viktig at stat og fylker produserer gode og sikre data. Dette er også et prioritert område for STFK.

5.2.2. Helseundersøkelse for få bedre grunnlag for iverksetting av tiltak

Trondheim kommune har invitert STFK til å delta i en ny ungdomsundersøkelse (den forrige ble gjennomført i 2005). Den omfatter elever i grunnskolen og Vg1 og Vg2 ved videregående skoler i Trondheim. Undersøkelsen planlegges gjennomført i løpet av 2009. Det er innledet et samarbeid med HUNT med tanke på videre forskning på resultatene.

5.2.3. Videreutvikle skolens samarbeid med nærings- og arbeidslivet for å øke elevens kunnskap om yrker og arbeidsliv

Bistå skolene med å implementere faget Utdanningsvalg på en god måte ved kompetanseheving av lærere og erfaringsutveksling mellom skoler. Spesielt fokus på hensiktsmessig kontakt med lokalt arbeids- og næringsliv, om hvordan utplassering, besøk og annet samarbeid kan skje.

5.2.4. Videreutdanning av rådgivere:

Det finnes ikke en oversikt over formell kompetanse hos yrkes- og utdanningsrådgivere på ungdomstrinnet i Trondheim. Men rådgivingsnettverkene sier kompetansen er god på de aller fleste skolene. Det hevdes at utfordringen i grunnskolen ikke er knyttet til manglende formell kompetanse, men til muligheten for systematisk og løpende oppdatering på ny kunnskap, bl.a. om videregående skole og yrkesliv. Dette søker nå rådmannen å gjøre noe med gjennom systematisk opplæring i nettverk, både for grunnskolenes rådgivere alene og i samlinger sammen med rådgivere i videregående skole (beskrevet over). STFK legger inn ekstra midler til felles samlinger. Disse tiltakene må videreutvikles og videreføres.

Den statlige strategien for videreutdanning av lærere som nå skal iverksettes, har rådgiving som prioritert satsing for videregående skole kommende periode, Rådmannen er kjent med at STFK legger opp til videreutdanning av sine rådgivere, delvis finansiering av statlige midler. Dette har ikke grunnskolen fått midler til nå, men rådmannen vil følge den fylkeskommunale satsingen og komme tilbake til en mer grundig gjennomgang av planer for kompetanseheving av trondheimslererne i en sak om kvalitetsutvikling av trondheimsskolen i løpet av april, som grunnlag for den årlige søknad på statlige midler til videre- og etterutdanning av lærere.

5.2.5. Partnerskap for karriereveiledning.

Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet har gitt fylkeskommunene i oppdrag å lede et arbeid omtalt som *Partnerskap for karriereveiledning*. Målsettingen for arbeidet er styrking av karriereveiledning – i et livslangt perspektiv. Bedring av rådgivingstjenesten i grunn- og videregående skole og koordinering av veiledningstjenesten for voksne er hovedoppgavene.

Partnerskapet i Sør-Trøndelag består av representanter fra NAV, NHO, KS, HIST, NTNU, Samarbeidsforum Opplæringskontorene (SOST), Utdanningsorganisasjonene, Trondheim kommune og Sør-Trøndelag Fylkeskommune. Utvalget har vært i arbeid i noen måneder, men ingen konkrete forslag om tiltak er ferdigstilt.

Det tenkes etablert et delvis nettbasert karrieresenter, der rådgivere, kontaktlærere, skoleledere, elever og foresatte kan henvende seg og få gode råd om fremtidig studie- og yrkesmuligheter. Senteret er tenkt bemannet med ressurspersoner fra både grunn- og videregående skole som har inngående kunnskap om karriereveiledning og et godt utbygd nettverk, og senteret skal være en kunnskapsbank for hele fylket. Her

Trondheim kommune

vil det ligge informasjon om møter, messer, konferanser, tilbud om kurs, idéspredning – bl.a. om gode eksempler på læreplanen i faget Utdanningsvalg (grunnskolen) og Prosjekt til fordypning (vgo).

I oppstarten vil karrieresenteret bli finansiert av midler fra STFK.

5.2.6. Spesielle utfordringer for de videregående skolene

Det planlegges og gjennomføres mange tiltak for å bedre gjennomføringen i videregående skole, spesielt for å sikre at flere fullfører yrkesforberedende utdanning. Det er store utfordringer knyttet til etablering av gode lærlingeplasser og individuell tilpassa oppfølging av de som sliter. Det arbeides for bedre å utnytte mulighetene i systemet til å gi alternative opplæringsløp som gir yrkeskompetanse/på lavere nivå. Planer skal foreligge allerede tidlig på Vg1 og følges opp i samarbeid mellom elev, foresatt og NAV for å få kontakt med aktuell lærebedrift/opplæringskontor.

Videre er det viktig å sikre overganger mellom grunn- og videregående skole. Gjennom KS-prosjektet ”*Helhetlig opplæringsløp – bedre gjennomføring i videregående opplæring*” jobbes det nå med å få på plass prosedyrer for å sikre denne overgangen i Trondheim. De videregående skolene inviterer i disse dager til møte med de omliggende ungdomsskolene for å fokusere på dette arbeidet. Målet er å ha prosedyrer på plass i løpet av våren 2009.

Rådmannen er orientert om mange av de andre tiltakene STFK planlegger i årene framover og vil støtte og bidra i arbeidet der det etterspørres.

6. KOSTNADER KNYTTET TIL DE ULIKE TILTAKENE:

I den økonomiske situasjonen som Trondheim kommune befinner seg i i dag, er det vanskelig å tenke seg at det tilføres nye midler til tiltak på feltet. Men satsingene i saken er av en så stor viktighet, at rådmannen foreslår videreføring av de midlene som allerede ligger inne.

Det er:

Samarbeidsavtale med Ungt entreprenørskap om tiltak knyttet til realfagssatsing og arbeidslivskjennskap (entreprenørskap)	kr. 400.000,-
Opplæringsdagan –samarbeidsavtale for alle elever på 10. trinn	kr. 100.000,-
Drift av dataprogram knyttet til hospiteringsordninger i vg skole (10.trinn)	kr. 130.000,-
Utgifter til verneutstyr med mer. knyttet til hospiteringen	kr. 30.000,-
Nettverk rådgivere skoling og erfaringsutveksling	kr 50.000,-

Dette er utgifter som i dag ligger på Fellesformål skole og i budsjettet knyttet til Program for kvalitetsutvikling i trondheimsskolen. Det siste vil bli presentert som egen sak våren 2009 som grunnlag for søknad om statlige midler til etter- og videreutdanning av lærere.

7. OPPSUMMERT

I denne saken er det redegjort for problematikken knyttet til rådgiving i grunnskolen, ny forskrift om rådgiving og faget Utdanningsvalg. Det gitt en gjennomgang av kunnskap knyttet til frafall i videregående skole, og hvilke tiltak som kan iverksettes for å minske frafallet både i grunn- og videregående skole. Rådmannen har redegjort for en rekke tiltak som allerede er i gang og som vil bli videreført i samarbeid med flere ulike eksterne parter. I tillegg foreslås områder for videre satsing.

Trondheim kommune

Frafall i videregående skole kan innebære stor risiko for den enkelte ungdoms videre liv og må derfor sees på som et stort samfunnsproblem. Det påhviler fylkeskommunen store utfordringer i å tilpasse opplæringa til mangfoldet i elevflokket og hente ut potensialet hos den enkelte. Det er imidlertid ikke tvil om at kvaliteten i grunnskolens arbeid er av avgjørende betydning.

Rådmannen mener at de foreslåtte tiltak for å bedre rådgivingen bør kunne få effekt. Det er imidlertid tydelig i forskning at denne faktoren kanskje ikke spiller den største rollen, og at det er samspillet mellom flere instanser som er nødvendig for å endre situasjonen. For Trondheim kommunes del vil derfor fokus på den generelle kvaliteten i skolen være det viktigste bidraget. Dette støttes også av Utdanningsforbundet i Trondheim, som i sitt høringssvar sier: Vi ser det som positivt at framlegget anerkjenner at det ikke finnes noen enkle løsninger eller klare svar på problemet frafall, men at alle instanser må bidra til et helhetlig perspektiv på elevens utvikling og læring. Utdanningsforbundet påpeker at for å lykkes med det må både kontaktlærere og rådgivere ha høy kompetanse og arbeidsforhold som muliggjør tett oppfølging av den enkelte elev.

Rådmannen har allerede innarbeidet noe av dette i lederavtalene og vil følge opp de foreslåtte tiltakene innenfor de rammene som gjelder til enhver tid.

[... Sett inn saksutredningen over denne linja](#)

Rådmannen i Trondheim, 09.03.2009

Jorid Midtlyng
kommunaldirektør

May Johnsen
Rådgiver

Utrykt vedlegg: Høringssvar ad Utdanning og yrkesrådgiving i grunnskolen, sak 08/29279